

УДК 796.0714(477.82-25)

АНАЛІЗ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СПОРТИВНОЇ ГАЛУЗІ М. ЛУЦЬКА КРІЗЬ ПРИЗМУ ДЕРЖАВНОГО ВИЗНАННЯ ФАХІВЦІВ

Володимир Яловик¹, Антон Яловик²

¹Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна yalovuk.vt@ukr.net;

²Український гуманітарний університет, Буча, Україна

<https://doi.org/10.29038/2220-7481-2025-02-11-16>

Перелік умовних скорочень

ВОЦФЗН – Волинський обласний центр фізичного здоров'я населення.

ВОШВСМ – Волинська обласна школа вищої спортивної майстерності.

ВФСТ – Всеукраїнське фізкультурне спортивне товариство.

ЗВУ – заслужений вчитель України.

ЗТУ – заслужений тренер України.

ЗПФКСУ – заслужений працівник фізичної культури і спорту України.

ФСТ – фізкультурне спортивне товариство.

Анотації

Актуальність. У сучасних умовах розвитку фізичної культури й спорту в Україні особливого значення набуває питання ефективного управління людськими ресурсами, зокрема кадровим потенціалом тренерів та фахівців галузі. Саме від рівня кваліфікації, досвіду й професійної спадковості тренерських кадрів залежить якість підготовки спортсменів, спроможність до впровадження сучасних методик, а також збереження традицій української спортивної школи. На тлі соціальних і демографічних змін, міграції кадрів та поступового старіння спеціалістів зростає потреба у вивченні стану й структури кадрового складу на місцевому рівні. Проте наукова література та офіційна статистика не завжди надають достатньо повну картину саме регіонального виміру кадрового забезпечення у сфері спорту. **Мета дослідження** – виявлення кадрового потенціалу спортивного сектору м. Луцька крізь призму державного визнання професійних досягнень і проведення кількісно-якісного аналізу розподілу тренерів за видами спорту з урахуванням наявності почесних звань. **Методи дослідження** – історико-педагогічний аналіз архівних документів та матеріалів; метод контент-аналізу статистичних даних, кількісний аналіз персональних даних 73 фахівців спортивної галузі м. Луцька за такими показниками, як вид спорту; посада; наявність почесних звань (ЗТУ, ЗПФКСУ, ЗВУ); поділ на тренерів, управлінців, освітян. **Результати дослідження.** У статті представлено комплексний аналіз тренерського, адміністративного та освітнього кадрового складу спортивної галузі м. Луцька. Проведено кількісну оцінку присвоєних державних почесних звань – «заслужений тренер України», «заслужений працівник фізичної культури і спорту України», «заслужений вчитель України». Установлено домінування звання ЗТУ серед тренерів, зростання ролі освітян у системі спортивної освіти та потребу в посиленні уваги до керівників і методистів. Результати можуть бути використані для вдосконалення кадрової політики у фізичній культурі та спорті. **Висновки.** Кількісні показники тренерського складу демонструють, що впродовж десятиліть сформувався потужний тренерський колектив, який уключає 44 фахівці, серед яких 40 осіб (90,9 %) мають звання «заслужений тренер України», а 18 (40,9 %) – «заслужений працівник фізичної культури і спорту України». Це свідчить про виняткову якість тренерського корпусу, що здатен забезпечити високі результати в підготовці спортсменів міжнародного рівня.

Ключові слова: тренери, спорт, кадровий склад, почесні звання, ЗТУ, ЗПФКСУ, ЗВУ.

Volodymyr Yalovyk, Anton Yalovyk. Analysis of the Human Resources Potential of the Sports Industry in Lutsk through the Prism of State Recognition of Specialists. Relevance. The issue of effective human resources management in particular the human resources of coaches and specialists in the industry is of particular importance in the current context of the physical culture and sports development in Ukraine. The quality of athletes training, the ability to implement modern methods, as well as the preservation of the traditions of the Ukrainian sports school depend on the level of qualification, experience and professional heritage of the coaching staff. Against the backdrop of social and demographic changes, migration of personnel and the gradual ageing of specialists, there is a growing need to study the status and structure of the personnel at the local level. However, the scientific literature and official statistics do not always provide a sufficiently complete picture of the regional dimension of staffing in the field of sports. **The Purpose of the Study** is to identify the human resources potential of the sports sector of Lutsk through the prism of state recognition of professional achievements and to conduct a quantitative and qualitative analysis of the distribution of coaches by sports, taking into account the availability of honorary titles. **Research Methods.** Historical and pedagogical

analysis of archival documents and materials; content analysis of statistical data, quantitative analysis of personal data of 73 specialists in the sports sector of Lutsk by the following indicators: sport; position; availability of honorary titles: ZTU, ZPFKSU, ZVU; division into coaches, managers, educators. **Results of the Study.** The article presents a comprehensive analysis of the coaching, administrative and educational staff of the sports industry in Lutsk. A quantitative assessment of the awarded state honorary titles such as Honoured Coach of Ukraine (HCU), Honoured Worker of Physical Culture and Sports of Ukraine (HWPSU), Honoured Teacher of Ukraine (HTU) is carried out. The dominance of the title of ZTU among coaches, the growing role of educators in the system of sports education and the need for increased attention to managers and methodologists have been established. The results can be used to improve personnel policy in physical education and sports. **Conclusions.** Quantitative indicators of the coaching staff demonstrate that over the decades a powerful coaching staff has been formed. It includes 44 specialists among whom 40 people (90,9 %) have the title of Honoured Coach of Ukraine and 18 people (40,9 %) have Honoured Worker of Physical Culture and Sports of Ukraine. This indicates the exceptional quality of the coaching staff which is able to provide high results in the training of international athletes.

Key words: coaches, sport, staff, honorary titles, ZTU, ZPFKSU, ZVU.

Вступ. Спортивні досягнення тренерів міста Луцька в роки незалежності України є важливою частиною історії фізичної культури та спорту цього регіону. Вони стали не лише свідками, а й активними учасниками процесів, які відбулися в країні після проголошення незалежності. Тренери Луцька, завдяки своїй праці й професіоналізму, зробили вагомий внесок у розвиток спортивного руху, виховання нових поколінь спортсменів та здобуття міжнародного міста. Із 1991 р. тренери міста не лише виховували таланти, а й активно сприяли зміцненню спортивної інфраструктури, популяризації здорового способу життя й підвищенню рівня спортивних змагань на всіх рівнях.

Сучасна система фізичної культури та спорту в Україні потребує якісного кадрового забезпечення, що включає не лише тренерів, але й методистів, керівників установ, освітян і науковців. У регіонах саме ці фахівці формують структуру спортивної галузі

Успішність розвитку фізичної культури та спорту значною мірою залежить від рівня кваліфікації тренерського складу. Система державного визнання заслуг фахівців у галузі представлена, зокрема, званнями «заслужений тренер України» й «заслужений працівник фізичної культури і спорту України». Актуальність дослідження обумовлена необхідністю оцінки наявного кадрового потенціалу та визначення напрямів його вдосконалення в умовах трансформації спортивної системи.

Мета дослідження – виявлення кадрового потенціалу спортивного сектору м. Луцька крізь призму державного визнання професійних досягнень і проведення кількісно-якісного аналізу розподілу тренерів за видами спорту з урахуванням наявності почесних звань.

Методи дослідження – історико-педагогічний аналіз архівних документів і матеріалів; метод контент-аналізу статистичних даних, кількісний аналіз персональних даних 73 фахівців спортивної галузі м. Луцька за такими показниками, як вид спорту; посада; наявність почесних звань (ЗТУ, ЗПФКСУ, ЗВУ); поділ на тренерів, управлінців, освітян.

Результати дослідження. Упродовж багатьох років становлення й розвитку спортивної галузі сформувався потужний тренерський колектив, який нараховує 44 фахівці (табл. 1). Це й ті, хто сьогодні продовжує працювати на благо спорту, і ті, хто вже, на жаль, відійшов у вічність. Серед загальної кількості тренерів вісім осіб уже не з нами, однак їхній внесок у спортивну історію залишається вагомим і незабутнім. Їхня професійність, відданість справі й досягнення стали частиною фундаменту, на якому сьогодні ґрунтується нове покоління спортивних наставників.

Таблиця 1

Розподіл досягнень тренерів за видами спорту

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Вид спорту	Звання	
			ЗТУ	ЗПФКСУ
1	2	3	4	5
1	Левицький Микола Романович	Баскетбол	+	
2	Лісіцина Лілія Петрівна		+	
3	Білера Микола Олексійович	Біатлон	+	
4	Вайнер Геннадій Якович	Бокс	+	+
5	Авраменко Василь Григорович		+	
6	Авраменко Микола Григорович	Важка атлетика	+	+
7	Левчук Володимир Михайлович		+	

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5
8	Шевченко Тарас Юхимович	Веслування на байдарках й каное	+	+
9	Мухаметаліна Ольга Тарасівна		+	
10	Повх Роман Федорович		+	
11	Шевчук Андрій Богданович		+	+
12	Галицький Богуслав Андрійович	Волейбол	+	+
13	Рожок Оксана Андріївна			+
14	Ковальов Віктор Сергійович	Велоспорт	+	+
15	Матвійчук Валентина В.		+	
16	Педик Леонід Анатолійович	Боротьба вільна	+	
17	Ланевич Ростислав Анатолійович	Гандбол	+	
18	Бондарев Анатолій Іванович	Дзюдо	+	+
19	Терешкевич Віталій Петрович		+	
20	Шайдевич Вадим Володимирович		+	
21	Мордик Микола Юрійович	Кікбоксинг	+	
22	Платонов Олександр Васильович	Кульова стрільба	+	
23	Сверєда Вікторія Володимирівна		+	
24	Вегнер Олег Іванович	Легка атлетика	+	
25	Вегнер Олена Анатоліївна			+
26	Дручик Володимир Данилович			+
27	Зайченко Микола Олександрович		+	+
28	Карпюк Роман Петрович		+	
29	Киричук Вячеслав Матвійович		+	
30	Кліщук Михайло Іванович		+	
31	Рожок Андрій Леонтійович		+	
32	Рудюк Володимир Петрович		+	
33	Сахарук Володимир Петрович			+
34	Черкашин Роман Євгенович		+	+
35	Ялович Володимир Трохимович		+	+
36	Сацик Сергій Іванович	Пожежно-прикладний	+	
37	Кришпінович Олена Юріївна	Спортивна акробатика	+	
38	Тимофєєв Юрій Васильович	Футбол	+	+
39	Болотін Вячеслав Михайлович		+	
40	Байсарович Володимир Миколайович		+	
41	Кварцяний Віталій Володимирович		+	+
42	Микоян Альберт Маміконович			+
43	Дорофєєв Валерій Васильович		+	+
44	Гоменюк Богдан Константинович	Фехтування	+	
	Усього		40	18

Із 44 тренерів, які протягом років брали участь у розвитку спорту:

- 40 осіб (90,9 %) були удостоєні почесного звання «заслужений тренер України». Це визнання державного рівня, яке присвоюється за видатні заслуги в підготовці спортсменів міжнародного класу, зокрема призерів чемпіонатів світу, Європи, Олімпійських ігор. Такий високий відсоток свідчить про виняткову якість тренерського корпусу, що формувався роками.
- 18 тренерів (40,9 %) мають звання «заслужений працівник фізичної культури і спорту України». Це почесне звання засвідчує не лише спортивні здобутки, а й системну, багатогранну діяльність у сфері фізичної культури, методичну роботу, управлінську та освітню діяльність.

Якщо розглядати лише діючих тренерів (36 осіб), то можна допустити, що частка заслужених спеціалістів залишається надзвичайно високою, адже їхній професіоналізм є основою підготовки спортсменів нового покоління.

Отже, аналіз кількісних показників демонструє не лише чисельність тренерського складу, але і його виняткову якість та глибокий історичний внесок у розвиток спорту. Пам'ять про тих, хто присвятив життя цій справі, залишається з нами, а їхній приклад слугує дороговказом для наступних поколінь.

У процесі дослідження здійснено аналіз кількісного складу тренерського персоналу за основними видами спорту (табл. 2). Особливу увагу приділено кількості тренерів, а також наявності в них почесних спортивних звань, зокрема звання «заслужений тренер України» та «заслужений працівник фізичної культури і спорту України».

Таблиця 2

Аналіз кадрового потенціалу тренерів за видами спорту

№ з/п	Вид спорту	Кількість тренерів	ЗТУ	ЗПФКСУ
1	Легка атлетика	12	9	6
2	Футбол	6	5	4
3	Веслування на байдарках і каное	4	4	2
4	Дзюдо	3	3	1
5	Бокс	2	2	1
6	Важка атлетика	2	2	1
7	Волейбол	2	2	1
8	Велоспорт	2	2	1
9	Кульова стрільба	2	2	-
10	Баскетбол	2	2	-
11	Біатлон	1	1	-
12	Боротьба вільна	1	1	-
13	Гандбол	1	1	-
14	Кікбоксинг	1	1	-
15	Пожежно-прикладний	1	1	-
16	Спортивна акробатика	1	1	-
17	Фехтування	1	1	-

Найбільшу кількість тренерів зафіксовано в легкій атлетиці – 12 осіб, серед яких дев'ять мають звання ЗТУ, а шість – ЗПФКСУ. Другу позицію посідає футбол, де працюють шість тренерів, із яких п'ятеро є заслуженими тренерами, а четверо – заслуженими працівниками фізичної культури й спорту. У веслуванні на байдарках і каное працюють чотири тренери, усі з яких мають звання ЗТУ, а половина – також звання ЗПФКСУ.

Згідно з результатами табл. 3, 78,6 % працівників мають звання ЗПФКСУ, що є показником сталого визнання організаційної діяльності в регіоні. Водночас 21,4 % осіб мають педагогічне звання ЗВУ, переважно ті, хто пов'язаний із закладами освіти.

Також відзначимо історичну тяглість кадрового складу: багато осіб є пенсіонерами або вже відійшли у вічність, проте зробили значний внесок у розвиток галузі. Це свідчить про традиційно сильну кадрову базу Волині, яка потребує оновлення, передачі досвіду та формування нової зміни фахівців.

Таблиця 3

Працівники спортивної галузі м. Луцька з почесними званнями

Прізвище, ініціали	Посади	Звання	
		ЗПФКСУ	ЗВУ
1	2	3	4
Новосад В. П	Директор ВОЦФЗН «Спорт для всіх» (Пенсіонер)	+	
Шевчук В. Л	Заступник начальника Волинського регіонального центру з фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт»	+	
Чикида П. В.	Заступник директора ВОШВСМ	+	
Деєв І. В.	Директор Волинської обласної організації ФСТ «Спартак» (Пенсіонер)	+	
Рибаков В. Є.	ГО «Волинське обласне фізкультурно-спортивне товариство “Україна”»	+	
Тонконог В. І.	Голова комітету з фізичної культури та спорту м. Луцька (Пенсіонер)	+	

Закінчення таблиці 3

1	2	3	4
Кліш А. А.	Голова обласної ради ВФСТ «Колос» (Пенсіонер)	+	
Тарасюк В. Й.	Керівник фізичного виховання Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради	+	
Стамбульський Б. І.	Заступник голови комітету фізичної культури і спорту Волині (Пенсіонер)	+	
Рупчев С. К.	Голова комітету фізичної культури і спорту Волині (відійшов у вічність 21.12.2021)	+	
Дорофеев В. В.	Заступник голови комітету фізичної культури і спорту Волині (відійшов у вічність 01.11.2011)	+	
Волинець Ю. Й.	Заступник директора КЗ «Волинська ОДЮСШ з видів боротьби»		+
Денисенко Н. Г.	Декан факультету початкової освіти та фізичної культури, доктор педагогічних наук		+
Довганюк Л.	Учитель фізичної культури Луцького навчально-реабілітаційного центру		+

У місті Луцьку сформовано висококваліфіковане професійне середовище у сфері фізичної культури та спорту, про що свідчать численні почесні звання серед працівників галузі:

- звання «заслужений працівник фізичної культури і спорту України» мають 11 осіб. Це звання є свідченням значного внеску в організацію фізкультурно-спортивної роботи, управління, методичної діяльності та популяризації спорту серед населення;
- звання «заслужений вчитель України» отримали три особи, що підкреслює вагомое значення освітнього складника в підготовці майбутніх фахівців сфери фізичної культури;
- дві особи (Рупчев С. К. та Дорофеев В. В.), які мали звання ЗПФКСУ, на жаль, відійшли у вічність, залишивши після себе великий професійний і моральний спадок.

Загалом, серед 14 відзначених осіб 11 мають звання ЗПФКСУ (із них двоє відійшли у вічність); троє мають звання ЗВУ; четверо – діючі працівники, інші – пенсіонери, що свідчить про продовження традицій і передачу досвіду.

Ці показники засвідчують потужну кадрову базу у сфері фізичної культури Луцька, яка спирається як на досвід ветеранів галузі, так і на активність сучасних професіоналів.

Дискусія. Проведене дослідження дало змогу всебічно розглянути кадровий потенціал спортивної галузі міста Луцька та окреслити ключові аспекти її функціонування й історичного розвитку. Результати свідчать про домінування висококваліфікованого тренерського складу, що підтверджується значною часткою осіб із почесними званнями. Водночас ці дані є підставою для певних дискусійних положень й акцентів, що потребують подальшого осмислення. Зокрема, потрібно дослідити, наскільки ці звання корелюють із сучасними тренерськими підходами, використанням інновацій та результативністю роботи з новим поколінням спортсменів. Водночас виявлені особливості ставлять перед науковою спільнотою й управліннями низку викликів, що потребують системного осмислення, адаптації політик і стратегій до сучасних умов, а також підтримки молодого покоління фахівців у спортивному середовищі.

Уперше в дослідженні здійснено систематизований аналіз кадрового потенціалу тренерів та фахівців фізичної культури й спорту м. Луцька із залученням комплексних кількісних та якісних характеристик, зокрема:

- уперше узагальнено й структуровано дані про 44 видатних тренерів, які брали участь у розвитку спортивної галузі міста, із зазначенням їхніх почесних звань, виду спорту та внеску в галузь;
- проведено порівняльний аналіз кількісного складу тренерів за видами спорту, із деталізацією наявності почесних звань «заслужений тренер України» і «заслужений працівник фізичної культури і спорту України».

Висновки. Результати дослідження свідчать про наявність у місті Луцьку сформованої, висококваліфікованої та досвідченої кадрової бази у сфері фізичної культури й спорту, яка є фундаментом для подальшого розвитку спортивної галузі як на регіональному, так і національному рівнях.

Кількісні показники тренерського складу демонструють, що впродовж десятиліть сформувався потужний тренерський колектив, який уключає 44 фахівці, серед котрих 40 осіб (90,9 %) зі званням «заслужений тренер України», а 18 (40,9 %) – «заслужений працівник фізичної культури і спорту України». Це свідчить про виняткову якість тренерського корпусу, що здатен забезпечити високі результати в підготовці спортсменів міжнародного рівня.

Аналіз за видами спорту засвідчив, що найбільшу концентрацію висококваліфікованих кадрів спостерігаємо в легкій атлетиці, футболі, веслуванні, дзюдо, боксі, важкій атлетиці та велоспорті. У більшості з цих видів спорту переважає частка фахівців, які мають звання ЗТУ, що свідчить про наявність глибоких традицій і стійкої системи підготовки.

Перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дало змогу виявити важливі кількісні та якісні характеристики тренерського складу й організаторів фізкультурно-спортивної діяльності в місті Луцьку. Водночас виявлені особливості та тенденції відкривають низку напрямів для подальших наукових розвідок:

- доцільним є здійснення порівняльного аналізу змін у складі тренерських кадрів за останні 10–15 років для виявлення темпів омолодження персоналу, тенденцій до збереження традицій і залучення нових фахівців.
- проведення аналогічного аналізу в інших регіонах України дасть змогу виявити спільні й відмінні риси, а також розробити загальнонаціональні рекомендації щодо кадрової політики у сфері спорту.

Джерела та література

1. Яловик В., Яловик А., Шумік В. Діяльність Волинської обласної школи вищої спортивної майстерності в Україні. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2020. 4(52). С. 12–17. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2020-04-12-17>
2. Яловик В., Яловик А. Зародження спортивного товариства «Динамо» на Волині та його тенденції розвитку. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2022. 2(58). С. 29–34. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-02-29-34>
3. Яловик В., Яловик А., Томашук О. (2022). Історія становлення та розвитку дефлімпійського спорту на Волині. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2022. 4(60). С. 28–32. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-04-28-32>
4. Яловик В., Яловик А. Історичне становлення та розвиток Західного державного центру олімпійської підготовки з легкої атлетики. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2023. 2(62). С. 28–34. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2023-02-28-34>

References

1. Yalovyk, V., Yalovyk, A., Shumik, V. (2020). Diialnist Volynskoi oblasnoi shkoly vyshchoi sportyvnoi maisternosti v Ukraini [Activities of the Volyn Regional School of Higher Sportsmanship in Ukraine]. *Physical education, sport and health culture in modern society*, 4(52), 12–17. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2020-04-12-17> (in Ukrainian).
2. Yalovyk, V., Yalovyk, A. (2022). Zarodzhennia sportyvnoho tovarystva “Dynamo” na Volyni, ta yoho tendentsii rozvytku [The emergence of the Dynamo sports club in Volyn and its development trends]. *Physical education, sport and health culture in modern society*, 2(58), 29–34. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-02-29-34> (in Ukrainian).
3. Yalovyk, V., Yalovyk, A., Tomoshchuk, O. (2022). Istoriia stanovlennia ta rozvytku deflimpiiskoho sportu na Volyni [History of the Deaflympic sport formation and development in Volyn]. *Physical education, sport and health culture in modern society*, 4(60), 28–32. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2022-04-28-32> (in Ukrainian).
4. Yalovyk, V., Yalovyk, A. (2023). Istoriichne stanovlennia ta rozvytok Zahidnogo derzhavnogo tsentru olimpiiskoi pidgotovki z legkoї atletyki [Historical Formation and Development of the Western State Centre for Olympic Training in Athletics]. *Physical education, sport and health culture in modern society*, 2(62), 28–34. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2023-02-28-34> (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 09.05.2025 р.